

Centrālā statistikas pārvalde

2024

24-022-000

Informatīvais apskats

INOVĀCIJAS UZŅĒMĒJDARBĪBĀ 2020. - 2022. GADĀ

No 2020. līdz 2022. gadam Latvijā kopumā bija 1 480 jeb 33,1 % inovatīvi aktīvu uzņēmumu, kuru skaits, salīdzinot ar iepriekšējo trīs gadu periodu (no 2018. līdz 2020. gadam), palielinājās par 1,1 procentpunktu.

Izdevumi inovatīvajām darbībām 2022. gadā sasniedza 225,7 milj. eiro un no tiem gandrīz puse (103,4 milj. eiro) par uzņēmumā veiktajām pētniecības un attīstības (P&A) darbībām.

Inovatīvi aktīvie uzņēmumi 2022. gadā nodarbināja 127,3 tūkst. jeb 52 % no kopējā nodarbināto skaita nozarēs, kas iekļautas mērķa populācijā, un to apgrozījums sasniedza 23 237,1 milj. eiro jeb 51 % no šo nozaru kopējā apgrozījuma.

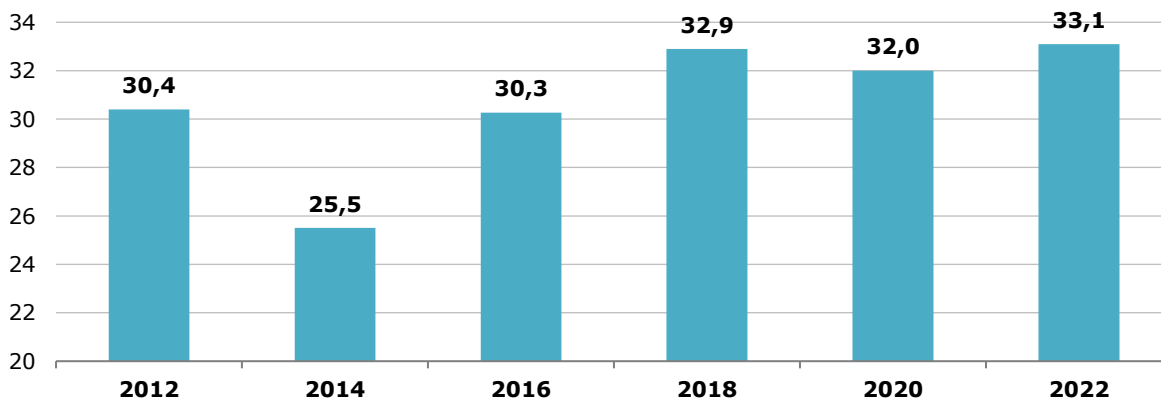
Savā darbībā vismaz vienu produkta un vienu uzņēmējdarbības procesa inovāciju ieviesa 33,6 % uzņēmumu, bet 5,9 % uzņēmumu veica inovatīvas darbības. No inovatīvi aktīvo uzņēmumu kopskaita 11,2 % uzņēmumu ieviesa tikai produktu inovācijas, bet tikai procesa inovācijas – 49,3 % uzņēmumu.

Inovativs uzņēmums – uzņēmums, kas pārskata periodā ieviesa vismaz vienu produktu (preci vai pakalpojumu) vai uzņēmējdarbības procesa (tirgdarbības, organizatorisko vai procesa) inovāciju.

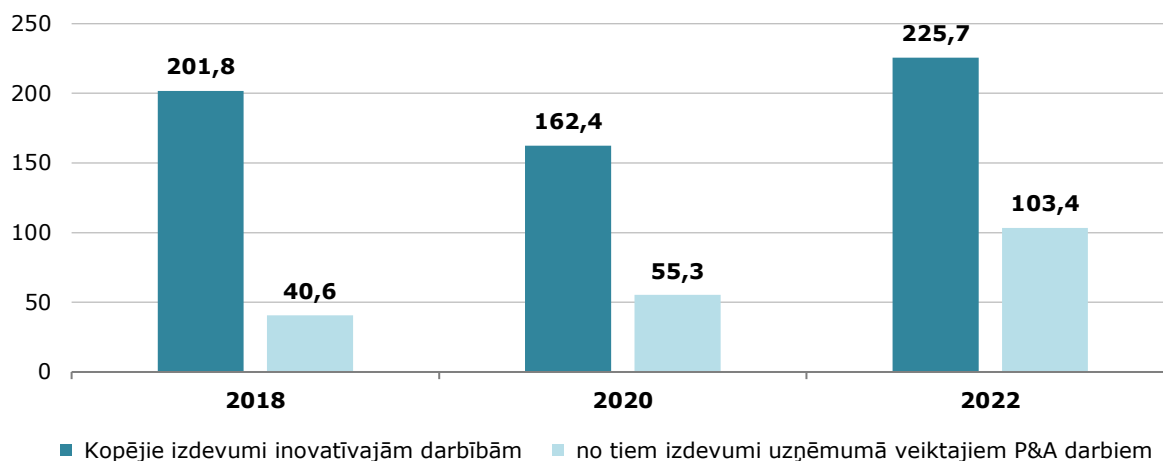
Inovatīvi aktīvs uzņēmums – uzņēmums, kas pārskata periodā ieviesa vismaz vienu produkta vai uzņēmējdarbības procesa inovāciju un/vai veica inovatīvas darbības, tostarp pārtrauktas vai pabeigtas, vai inovatīvās darbības, kas joprojām turpinās (nav rezultējušās ar inovāciju ieviešanu līdz 2022. gada beigām).

Inovatīvas darbības – visi zinātniskie, tehnoloģiskie, organizatoriskie, finansiālie un komerciālie pasākumi, kuru faktiskais vai vismaz plānotais rezultāts ir inovāciju īstenošana. Inovatīvās darbības ietver arī pētniecību un attīstību, kas nav tieši saistīta ar kādas konkrētas inovācijas izstrādi.

Inovatīvi aktīvo uzņēmumu īpatsvars Latvijā
(% no uzņēmumu kopskaita)

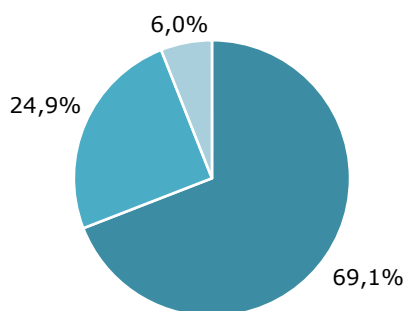
Kopējie izdevumi inovatīvajām darbībām
(milj. eiro)

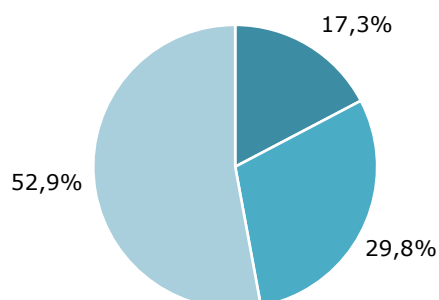
1. INOVATĪVI AKTĪVO UZŅĒMUMU PAMATRĀDĪTĀJI

	Inovativaktīvo uzņēmumu skaits 2020.–2022. g.	Inovatīvi aktīvie uzņēmumi (% no attiecīgās grupas uzņēmumu kopskaita)	Nodarbināto skaits inovatīvajos uzņēmumos 2022. g. (tūkst.)	Nodarbināto skaits inovatīvajos uzņēmumos (% no attiecīgās grupas nodarbināto kopskaita)	Inovatīvi aktīvo uzņēmumu apgrozījums 2022. g. (milj. eiro)	Inovatīvi aktīvo uzņēmumu apgrozījums (% no attiecīgās grupas kopējā apgrozījuma)
Pavisam	1 480	33,1	127,3	52,0	23 237,1	50,8
Pēc strādājošo skaita						
10–49	1 022	29,4	22,0	30,6	4 786,8	31,5
50–249	369	42,6	38,0	44,6	7 060,4	44,8
250+	89	67,4	67,3	77,0	11 389,9	77,2
Rūpniecība	625	32,5	60,1	52,2	12 494,9	67,9
Pēc strādājošo skaita						
10–49	372	26,9	8,5	27,8	1 541,0	44,3
50–249	201	43,4	22,2	48,7	4 199,6	62,9
250+	52	71,2	29,4	75,5	6 754,3	81,9
tajā skaitā apstrādes rūpniecība	556	32,9	50,8	52,2	7 956,8	61,2
pēc strādājošo skaita						
10–49	326	26,7	7,5	27,9	674,6	28,4
50–249	183	45,1	20,3	50,4	2 983,0	57,0
250+	47	74,6	23,0	76,1	4 299,2	79,8
Pakalpojumi	855	33,5	67,2	51,9	10 742,2	39,3
Pēc strādājošo skaita						
10–49	650	31,1	13,5	32,6	3 245,8	27,7
50–249	168	41,7	15,8	39,8	2 860,8	31,5
250+	37	62,7	37,9	78,2	4 635,6	71,3

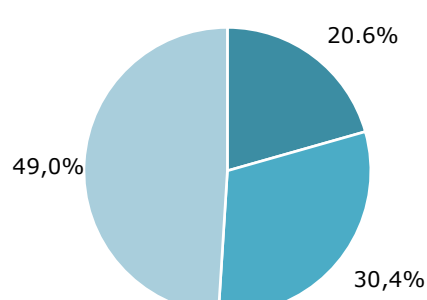
Inovatīvi aktīvo uzņēmumu īpatsvars dalījumā pēc uzņēmuma lieluma 2020.–2022. g.

Nodarbināto īpatsvars inovatīvi aktīvajos uzņēmumos dalījumā pēc uzņēmumu lieluma 2022. g.

Inovatīvi aktīvo uzņēmumu apgrozījums dalījumā pēc uzņēmumu lieluma 2022. g.

■ 10-49 strādājošie ■ 50-249 strādājošie ■ 250+ strādājošie

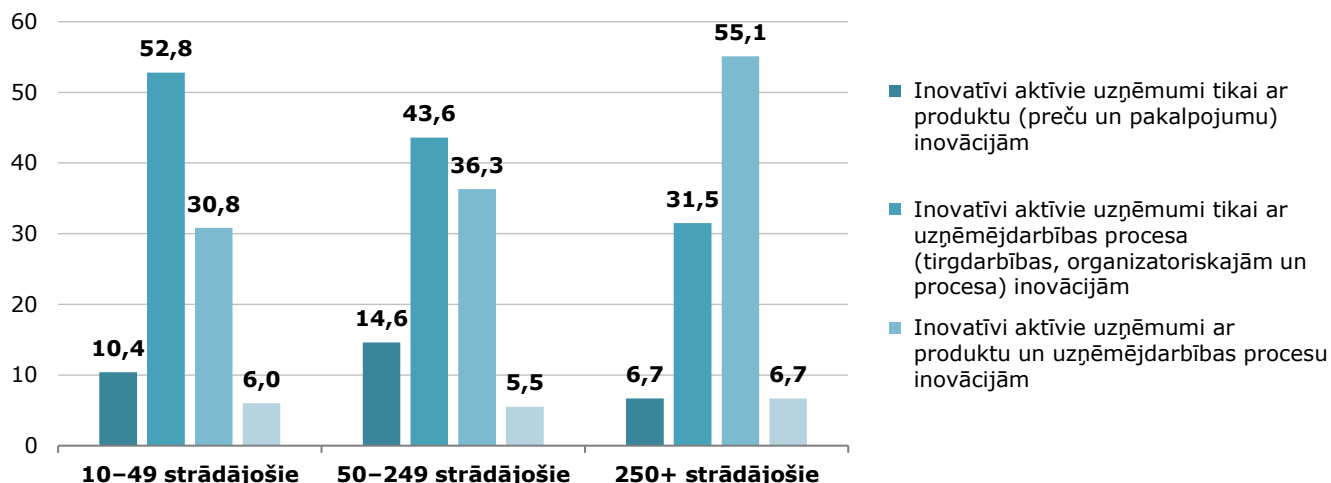
2. INOVATĪVIE UZŅĒMUMI DALĪJUMĀ PĒC INOVĀCIJU VEIDA

(% no inovatīvi aktīvo uzņēmumu kopskaita attiecīgajā grupā)

	Inovatīvi aktīvie uzņēmumi tikai ar produktu (preču un pakalpojumu) inovācijām			Inovatīvi aktīvie uzņēmumi tikai ar uzņēmējdarbības procesa (tirgdarbības, organizatoriskajām un procesa) inovācijām		
	Uzņēmumu skaits 2020.–2022. g.	Strādājošo skaits 2022. g.	Apgrozījums 2022. g.	Uzņēmumu skaits 2020.–2022. g.	Strādājošo skaits 2022. g.	Apgrozījums 2022. g.
Pavisam	11,2	8,6	10,1	49,3	33,4	30,5
Pēc strādājošo skaita						
10-49	10,4	11,4	6,8	51,8	53,3	55,9
50-249	14,6	14,5	21,8	43,6	42,3	32,3
250+	6,7	4,4	4,1	31,5	21,8	18,8
Rūpniecība	13,6	11,7	8,9	42,4	30,7	19,6
Pēc strādājošo skaita						
10-49	12,6	14,3	7,7	48,1	46,3	32,6
50-249	16,9	16,3	18,7	35,3	34,4	25,4
250+	7,7	7,5	3,1	28,8	23,4	13,0
tajā skaitā apstrādes rūpniecība	14,2	13,1	9,4	40,8	31,7	26,8
pēc strādājošo skaita						
10-49	13,8	14,9	14,0	46,3	45,5	44,9
50-249	16,4	16,4	14,9	33,9	32,9	33,5
250+	8,5	9,6	4,9	29,8	26,1	19,3
Pakalpojumi	9,5	5,8	11,4	54,3	35,8	43,2
Pēc strādājošo skaita						
10-49	9,1	9,6	6,4	55,5	57,7	67,0
50-249	11,9	11,9	26,4	53,6	53,5	42,4
250+	5,4	1,9	5,6	35,1	20,6	27,1

Inovatīvie uzņēmumi dalījumā pēc inovāciju veida un uzņēmumu lieluma

(% no inovatīvi aktīvo uzņēmumu kopskaita attiecīgajā grupā)

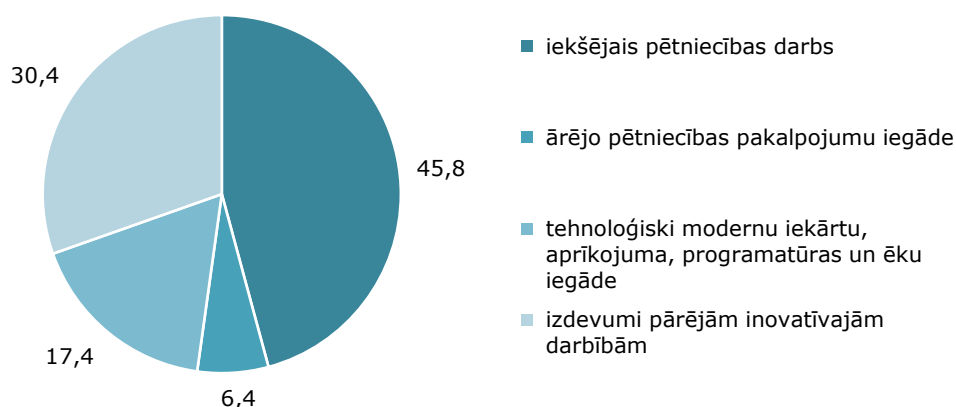

3. IZDEVUMI INOVĀCIJĀM UZŅĒMUMOS AR PRODUKTU UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS PROCESU INOVĀCIJĀM 2022. GADĀ

(% no kopējiem izdevumiem inovatīvajām darbībām attiecīgās grupas uzņēmumos)

	Kopējie izdevumi inovatīvajām darbībām (milj. eiro)	% no kopējiem izdevumiem inovatīvajām darbībām attiecīgās grupas uzņēmumos			
		iekšējais pētniecības darbs	ārējo pētniecības pakalpojumu iegāde	tehnoloģiski modernu iekārtu, aprīkojuma, programmatūras un ēku iegāde	izdevumi pārējām inovatīvajām darbībām
Pavisam	225,7	45,8	6,4	17,4	30,4
Pēc strādājošo skaita					
10-49	35,6	34,8	5,5	16,9	42,8
50-249	63,0	38,9	3,5	22,8	34,8
250+	127,1	52,3	8,0	14,8	24,9
Rūpniecība	129,4	50,2	8,7	22,9	18,2
Pēc strādājošo skaita					
10-49	11,4	45,0	4,6	15,7	34,7
50-249	38,9	47,3	3,3	26,6	22,8
250+	79,1	52,4	12,0	22,2	13,4
tajā skaitā apstrādes rūpniecība	107,0	54,2	9,6	19,1	17,1
pēc strādājošo skaita					
10-49	11,0	46,9	4,8	15,4	32,9
50-249	35,8	50,9	3,4	21,8	23,9
250+	60,2	57,5	14,2	18,2	10,1
Pakalpojumi	96,3	39,9	3,2	10,0	46,9
Pēc strādājošo skaita					
10-49	24,2	29,9	5,9	17,5	46,7
50-249	24,1	25,4	3,9	16,8	53,9
250+	48,0	52,2	1,5	2,7	43,6

Izdevumi inovācijām 2022. gadā dalījumā pēc izdevumu veida
(% no kopējiem izdevumiem inovatīvajām darbībām)

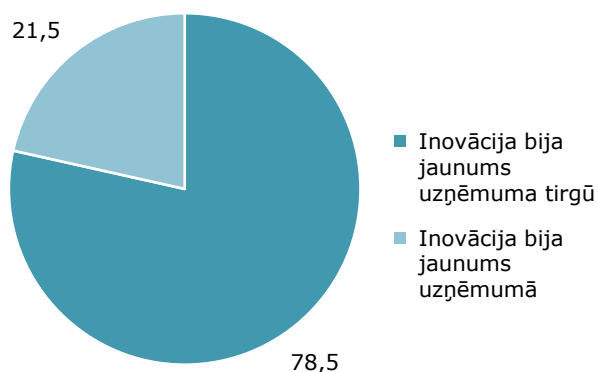

4. PRODUKTU (PREČU VAI PAKALPOJUMU) INOVĀCIJU DALĪJUMS PĒC IEVIEŠANAS VIETAS

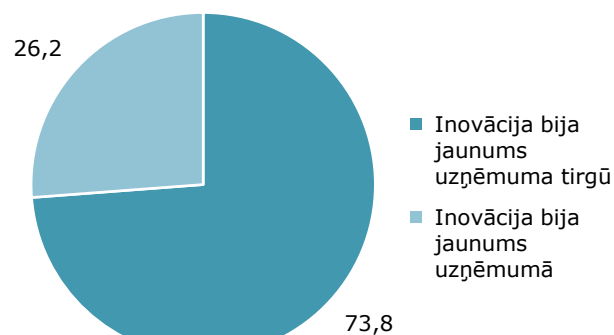
2020.–2022. gadā produktu inovācijas, kas bija jaunums uzņēmuma tirgū, ieviesa 73,8 % no produktu inovatoru kopskaita, bet produktu inovācijas, kas bija jaunums uzņēmumā – 26,2 % no produktu inovatoru kopskaita. Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu (2018.–2020. gads), par 4,7 % samazinājies uzņēmumu-produktu inovatoru īpatsvars, kuru ieviestās inovācijas bija jaunums uzņēmuma tirgū, tajā pašā laikā par 4,7 % palielinājās uzņēmumu-produktu inovatoru īpatsvars, kuru ieviestās inovācijas bija jaunums uzņēmumā.

Produktu (preču vai pakalpojumu) inovāciju dalījums pēc ieviešanas vietas
(% no kopējā uzņēmumu skaita, kas ieviesa produktu inovācijas)

2018.–2020. g.

2020.–2022. g.

5. INOVATĪVI AKTĪVO UZŅĒMUMU SADARBĪBA INOVĀCIJU JOMĀ

Inovatīvo darbību (neskaitot pētniecību) veikšanā 15,5 % uzņēmumu sadarbojās ar citiem uzņēmumiem vai institūcijām, bet sadarbība pētniecības jomā bija 15,1 % uzņēmumu.

Visvairāk kā sadarbības partneri ir minēti uzņēmumi, kas ir aprīkojuma, materiālu, komponentu vai programmatūras piegādātāji, kā nākamie – uzņēmumi, kas ir klienti, pasūtītāji, konsultanti, kā arī komerciālās laboratorijas vai privātie pētniecības institūti.

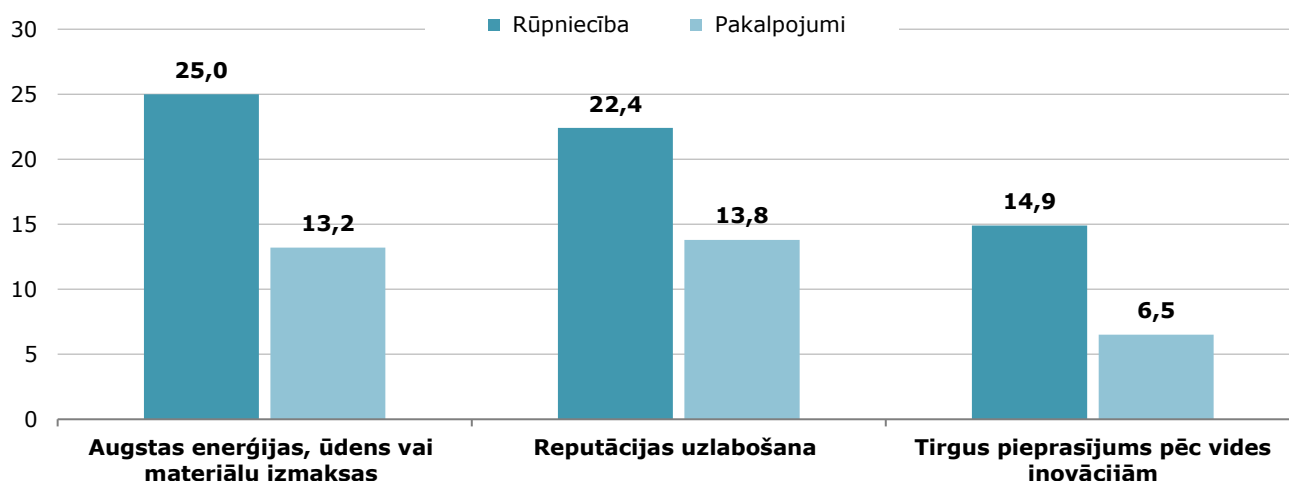
Visretāk kā sadarbības partneri inovāciju jomā tiek minētas bezpeļņas organizācijas (biedrības, nodibinājumi), klienti vai pasūtītāji no sabiedriskā sektora un valdības vai valsts nozīmes pētniecības centri.

Sadarbības partneri galvenokārt bija Latvijas un pārējo Eiropas valstu uzņēmumi vai institūcijas.

6. INOVĀCIJAS, KAS RADA IEGUVUMU VIDEI

No 2020. līdz 2022. gadam 19,2 % no inovatīvi aktīvajiem uzņēmumiem ieviesa inovācijas, kas rada ieguvumu videi, un to ieguvums uzņēmumam bijis nozīmīgs. Savukārt 32,8 % no inovatīvi aktīvajiem uzņēmumiem norādīja, ka ir ieviesuši inovācijas, kas rada ieguvumu videi, taču ieguvums uzņēmumam no šīm inovācijām ir bijis nenozīmīgs. Galvenie ieguvumi videi, kas radušies ieviešot inovācijas, ir samazināts enerģijas patēriņš vai CO₂ pēdas nospiedums (t.i., samazināti kopējie CO₂ izmeši), daļa fosilā kurināmā nomainīta ar atjaunojamiem enerģijas avotiem un samazināts augsnes, trokšņa, ūdens, gaismas vai gaisa piesārņojums. Kā galvenos šādu inovāciju ieviešanas ietekmējošos faktorus uzņēmumi norādīja augstās enerģijas, ūdens vai materiālu izmaksas, uzņēmuma reputācijas uzlabošanu un esošo vai prognozējamo tirgus pieprasījumu pēc vides inovācijām.

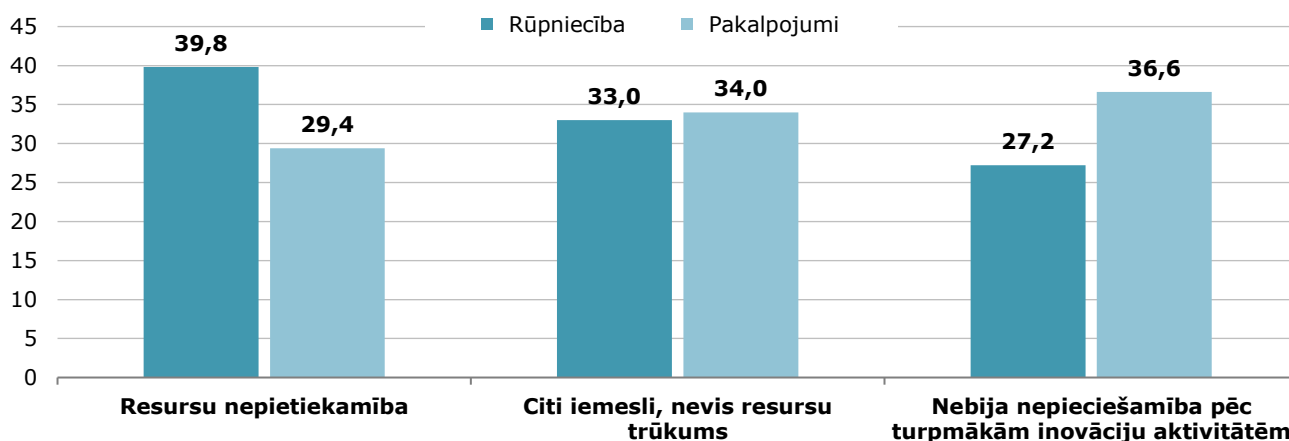
Inovāciju, kas rada ieguvumu videi, ieviešanas galvenie ietekmējošie faktori
(% no inovatīvi aktīvo uzņēmumu kopskaita attiecīgajā grupā)

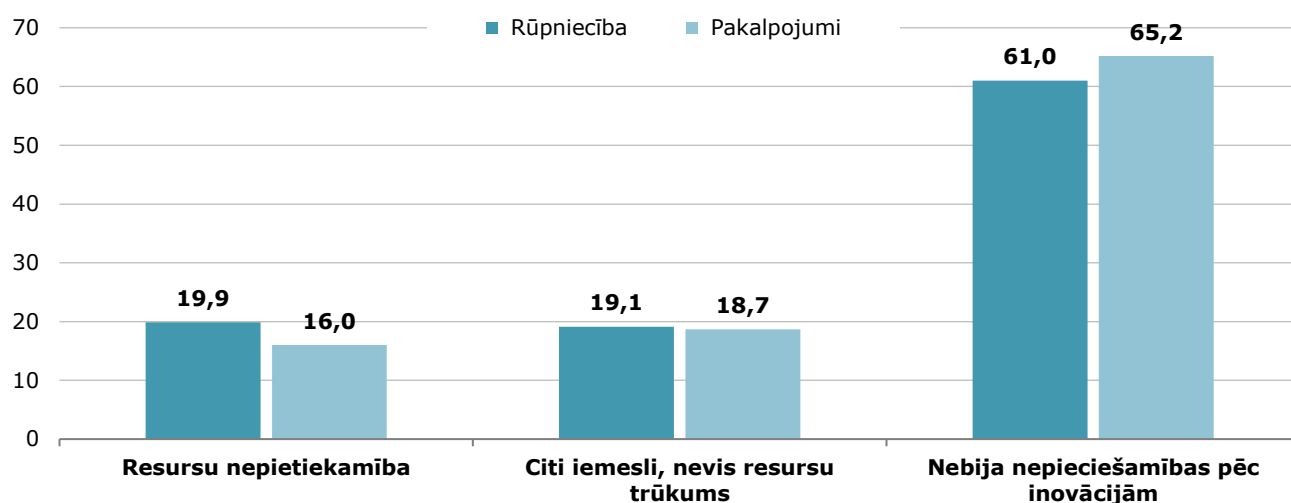
7. INOVĀCIJU AKTIVITĀTĪ KAVĒJOŠIE FAKTORI

No 2020. līdz 2022. gadam 33,8 % no visiem inovatīvi aktīvajiem uzņēmumiem kā galveno faktoru, kāpēc netika veiktas vēl vairāk inovāciju aktivitātes, norādīja resursu nepietiekamību (piemēram, finansējuma, kvalificēta personāla, materiālu trūkums), 33,6 % minēja citus iemeslus, piemēram, stratēģiski iemesli, nepiemērots laiks inovācijām, citas prioritātes, pārāk augsts risks, salīdzinoši neliels ieguvums, savukārt 32,6 % atzīmēja, ka tiem nebija nepieciešamības pēc turpmākām inovāciju aktivitātēm. No uzņēmumiem, kas nav inovatīvi aktīvi, 63,4 % norādīja, ka tiem inovācijas nebija nepieciešamas. 18,9 % kā galveno faktoru inovāciju neesamībai uzņēmumā norādīja nevis resursu trūkumu, bet citus iemeslus (piemēram, stratēģiski iemesli; nepiemērots laiks inovācijām; citas prioritātes; pārāk augsts risks; salīdzinoši neliels ieguvums), un 17,6 % norādīja resursu nepietiekamību (piemēram, finansējuma, kvalificēta personāla, materiālu trūkums).

Inovāciju aktivitāti kavējošie faktori inovatīvi aktīvajos uzņēmumos
(% no uzņēmumu kopskaita attiecīgajā grupā)

Inovāciju aktivitāti kavējošie faktori uzņēmumos, kas neveic inovāciju aktivitātes
(% no uzņēmumu kopskaita attiecīgajā grupā)

METODOLOĢISKIE SKAIDROJUMI

Inovāciju apsekojums katru otro gadu pēc vienotas metodoloģijas tiek veikts visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, lai iegūtu informāciju par uzņēmumu inovatīvajām darbībām.

Uzņēmums ir juridisko vienību apkopojums, kas ir organizatoriska vienība, kura ražo preces vai pakalpojumus un kurai ir noteikta autonomijas pakāpe lēmumu pieņemšanā.

Dati par inovatīvi aktīvo uzņēmumu skaitu ir par laika periodu no 2020. līdz 2022. gadam, bet dati par inovatīvi aktīvo uzņēmumu apgrozījumu, strādājošo skaitu un izdevumiem inovācijām – par 2022. gadu.

Apsekojumā iekļauti **uzņēmumi ar nodarbināto skaitu 10 un vairāk** šādās rūpniecības un pakalpojumu nozarēs: ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde; apstrādes rūpniecība; elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana; ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija; vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus; transports un uzglabāšana; informācijas un komunikācijas pakalpojumi; finanšu un apdrošināšanas darbības; arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze; zinātniskās pētniecības darbs; reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi.

Visi šajā informatīvajā apskatā publicētie dati attiecināmi tikai uz uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir iepriekšminētās nozarēs.

Atsevišķos gadījumos datu elektroniskās apstrādes tehnoloģijas specifikas dēļ skaitļu noapaļošanā iespējamās atšķirības starp uzrādīto kopējo apjomu un saskaitāmo kopsummu. Atsevišķos gadījumos datu elektroniskās apstrādes tehnoloģijas specifikas dēļ skaitļu noapaļošanā iespējamās atšķirības starp uzrādīto kopējo apjomu un saskaitāmo kopsummu.